

A gyökereimet elvágták, újat kellett keresni

Szarvas József Tündéerkertje

Az interjút Rojkó Annamária készítette¹

Fotó: Eöri Szabó Zsolt

¹ A *naputonline*-on megjelent interjú bővített változata.

Szarvas József az alföldi tanyavilágból érkezett a színészi pályára. Segédszínészként kezdte Debrecenben, és majdnem betöltötte a harmincat, amikor átvette a diplomáját a Színház- és Filmművészeti Főiskolán. Egykori osztályfőnöke, Horvai István tanácsára szerződött a Vígszínházhoz, amelynek egy évtizeden keresztül tagja maradt. Ezt követően a kaposvári társulat következett, majd 2002-től a budapesti Nemzeti Színház. És közben seregnyi játék- és művészfilmben kapott jelentős szerepet. A számos szakmai kitüntetéssel rendelkező, Jászai Mari- és Kossuth-díjas, érdemes és kiváló művésszel a gyökértelenségről, a sokáig keresett és utólag megtalált identitásról beszélgettünk. A tiszta forrást számára a Kárpát-medence őshonos gyümölcsfáiból létrehozott Tündérbert és az általa és családja által alapított Őrségi pajtaszínház jelenti.

Hortobágyi, alföldi születésű ember létére miért az ország másik végén, az Őrségben választott magának házat? Hogyan talált otthonra Viszákön?

■ Hortobágy-Kónyára születtem, onnan gyerekkoromban elkerültünk Ebes-tanyára. Ebes-tanyát azonban az 1970-es évek elején – minden fát kivágva, az uradalmi épületet elbontva, „sóval behintve” – a kor kényszere szerint családommal fölszámoltuk. Mindez egy száj- és körömfájás járvány következménye volt. A népi, paraszti kultúra elpusztításának sokféle módja van, a korszak politikája többek között ezt a járványt is arra használta föl, hogy eltüntesse a tanyákat. Mire Ebes faluba költöztünk, már 14 éves lettem, és Debrecenbe mentem, ahol hentesnek tanultam. Saját döntésem nyomán jelentkeztem a Csokonai Színházba segédszínésznek – énekkari kötelezettséggel –, majd hét év után kerültem föl Budapestre. Később esélyem sem volt arra, hogy az Alföldre, a Hortobágy környékére, Ebes környékére valaha is visszatelepüljek,

mert addigra fölszámolták annak minden lehetőségét. Nem volt mire és nem volt hova; a gyökereimet elvágták, újat kellett keresni.

Lakótelepen éltünk, és az akkori feleségem jól tudta, hogy engem nem lehet bezárni a panelba. Rosszul viselem, feszengek, ha nincs dolgom otthon. Engem úgy neveltek, hogy a konyha az asszonyok dolga, ott nincs dolgom, porszívózni nem szeretek, mert gyerekkoromban csak sepregettünk a földes konyhában. A panelben mit csináljak én magammal? Ennek megvoltak a családon belüli feszültségforrásai is, így aztán a feleségem biztatására béreltünk egy kertet Pesthidegkúton, hogy legalább kapálhassak valamit. Úgy sejtem, hogy a vidéken töltött évek miatt a gesztusaimban benne van az idő hasznos eltöltésének belső igénye. Otthon ülni, vagy csak úgy bele a vakvilágba utazni és pihenni nem tudok. Nekem nem jelent pihenést mindaz, amit egy wellness-szálló kínál. Számomra a pihenés az, amikor az ember értéket hoz létre, és büszke rá. Korábban is kerestem erre megfelelő helyeket. Ismerkedtem a Mátrával, de az nekem nagyon hegyes hely. Az Őrség megtalálásának története az 1990-es évek közepére nyúlik vissza. Filmforgatás közben akadt egy szabad hosszú hétvégém. Megkértem a feleségemet, hogy keressen egy helyet, ahová elutazhatunk kicsit pihenni. Talált is egy apróhirdetést a Magyar Nemzetben, amely tudatta, hogy az Őrségben, Nagyrákoson, a Varga-tanyán hétvégi pihenési lehetőséget kínálnak. Autóba ültünk, elmentünk, s ahogy kiszálltam a kocsiból, hirtelen körülnéztem és arra gondoltam: ez az! Mivel Hortobágyról származom, az Őrség kínálta lankás, dimbes-dombos táj azonnal megragadott. Tudtam, hogy csak idő és pénz kérdése, hogy visszamenjek, és megfogadtam, hogy addig onnan el nem jövök, amíg nem veszek egy házat. Így kerültem néhány évvel később Viszákra, ahol 2000-ben megvettem egy házat és a hozzá tartozó 1600 m²-es parasztudvart. A Hortobágyon elvágott gyökereket elhagyva, belső élményemmé vált, hogy amit egész idő alatt kerestem, az Őrségben találtam meg.

Eredetileg aktív pihenéshez keresett helyet, a viszáki ház és a mellette újjáépített pajta azonban közösségbefogadó térré bővült. Kik adtak inspirációt, kik változtatták meg az eredeti elképzelését?

■ Az első mozzanat 2002-ben történt, amikor Rátóti Zoltán színész barátom azzal keresett meg, hogy van egy ember, aki a török időkben elpusztított őrségi, göcseji, hetési falvak emlékére a medesi szőlőhegytől nem messze, a Szent-

egyházi-tetőn tölgyfa keresztet állíttat. Az illető a keresztszentelési ünnepségre keres előadókat. Rátóti Zoliról tudta, hogy az Őrségben lakik, és megkérdezte tőle, hogy van-e még valaki a barátai között, aki kötődik az Őrséghez, és a keresztszentelésen szívesen felolvasna egy verset vagy novellát. Zoli megkeccesett, és kérdésére igent mondtam. Elmentem, és a keresztszentelésen megismerkedtem egy olyan gondolattal, amelyről korábban sosem hallottam, és maga a kifejezés is teljesen új volt számomra. Ez a kifejezés a gyümölcészet, a gondolat pedig a hozzá tartozó eszmekör. Kovács Gyula erdész mondata így hangzott: „Mentsük meg a Kárpát-medence ember által pusztított, őshonos gyümölcshagyatékát, közösségerősítő szándékkal!” Ő akkor már több mint húsz éve mentette, és menti ma is a Kárpát-medence még élő gyümölcsfáit névvel, históriával, gasztronómiai leírással. Több mint 3500 őshonos gyümölcsfát gyűjtött össze saját gyűjteményébe. Gondolja meg, 1500 féle almafa, 1500 féle körtefa hirdeti őshonos kultúránk növényi sokszínűségét!

Kultúra, gyümölcsfa, keresztszentelés – ezek olyan új impulzusokat jelentettek számomra az Őrségben, amelyekről éreztem, hogy komoly jelentőségük lesz.

Teltek az évek, a színház, a film, a televízió, a szinkron, a rádió, a főiskola – ahol annak idején óraadó tanársegéd voltam – és a kaposvári Csiky Gergely Színház teljesen kitöltötte az időmet. A vizsáki ház és udvar tökéletesen kielégítette azt a fajta belső igényem, hogy tevékeny legyek. Lementem, lenyírtam a fűvet, kicsit bepálíkáztam, bealudtam, másnap reggel fölkeltem és indultam vissza Budapestre. Így ment ez éveken keresztül, mígnem egyszer Pungor Robi, a szomszédom átjött, és azt mondta: – Na, művész úr, mostantól kezdve, amíg én vagyok a szomszédja, én fogom nyírni a fűvét! – Mondom: – És én addig mit csináljak?! – Azt mondja: – Az engem nem érdekel.

A házhoz tartozó valaha volt pajta romhalmaz formájában állt az udvaron. Tudtam, hogyha elbontom, muszáj ugyanoda építenem egy újat, különben elrontom az eredeti udvar képét. A pajtára – lakótérként – nem volt szükségünk, megfelelt nekünk a házban a szoba, a konyha és a kamra. (A házban azért kialakítottunk egy fürdőszobát, a kamrából végül hálószoba lett – az már két szoba –, de ezzel aztán befejeztük.) Ekkoriban már Pungor Robi nyírta a fűvem. Lementem a kertbe, leültem egy székre és néztem a pajtát. Robi körbenyírt, közben megkávézta, bementem a házba, a szomszédom fogta a széket, arrébb tette, a helyemet is lenyírta, és elment. Ott álltam és gondolkoztam, hogy mit csináljak, mi a dolgom itt Vizsákon, ebben az akkor 270 – ma már csak 240 – fős faluban.

A ház, amelyet megvettem, egy tíz éve elhagyott parasztház. Mellettem egy üres telek és egy üres ház. A jobbra szomszédban sem lakik senki, a másik ház is üres, de a kertje tele van gyümölcsfákkal. Ki tudja, milyen gyümölcsök, senki nem szedi. Ha jön valaki és megveszi a telket, kivágja a gyümölcsfákat, és tuját ültet a helyükre. Szemléltem és nézegettem. Hirtelen ott volt a fülemben Kovács Gyula mondata: „Mentsük meg a Kárpát-medence ember által pusztított, őshonos gyümölcshagyatékát, közösségerősítő szándékkal.” Drámaian foglalkoztatott ez a felhívás, amelynek jelentését szavanként és gondolatként boncolgattam.

Az első segítőt találkozást követte egy másik, Kaszás Attilával. Attila abban az időben (2004-ben) a szülőfalujának, a felvidéki Zsigárdnak ajándékozta a családi házát, hogy abból közösségi házat hozzanak létre. Tervezgette az építkezést, sokszor beszélgettünk erről. Ekkoriban kezdett foglalkoztatni a Felvidék fogalma is, amiről gyerekkoromban semmit sem tudtam. Nem nagyon értettem, hogy ha Attila Csehszlovákiában született, a házuk ma Szlovákiában áll, akkor ő miért magyarul beszél. Ezzel nekem komoly talányt adott, és elgondolkodtam, mit jelent az, hogy felvidéki magyar? Emlékszem, egy erdélyi asszony szóttest árult a piacon, és egy ismerős vett is tőlük. Nekem megtetszett, és megkérdeztem, hogy kitől vette. Ő pedig azt válaszolta, hogy attól a román asszonytól! Ezek az identitást feltételező alapismeretek is sokáig teljesen hiányoztak belőlem. Gyerekkoromban nekem nem jutott egy Kovács Gyulához hasonló mester, aki Hortobágy környékén, Ebes környékén olyan gondolatot mondott volna, ami oda visszaküld. Nem jutott olyan barát sem – mint később Kaszás Attila –, aki egy gondolat köré kapcsolt volna. Végül nem volt olyan falu, amely felkínálta volna számomra, hogy tehetek valamit a közösségért, mert olyan fogalom, hogy közösség, nem létezett. Ez az óriási hiányérzet később enni kért. Éppúgy, mint amikor az ember leszokik a cigarettáról, és az enzimek enni kérnek, és megjelenik az elvonási tünet. Senki nem kérte tőlem a barátságot, a bizalmat, a kultúrához, a közösséghez való kötődést, az abban rejlő hagyomány és örökség megtartásának lehetőségét. Minden azt mondta, hogy vágd el, hagyd el, hagyd el! És ahogy találkoztam egy élő szóval, ami azt mondta, el ne hagyd, azonnal odatapadtam Kovács Gyulához, Kaszás Attilához, majd később Csernyus Lőrinchez és Tenk Lászlóhoz.

Korábban soha nem találkozott olyan tanárral vagy felnőtt emberrel, aki biztatta volna, mert megérezte a tehetségét?

■ Amikor Kónyáról Ebes-tanyára költöztünk, egy fél évig tanyasi iskolába jártam. A tanító néni meghallgatott, rám nézett, és azt kérdezte: na, mi leszel, ha nagy leszel? Azt feleltem, hogy táncdalénekes vagy népművelő. Erre ő beírta az ellenőrzőmbe, hogy a gyermek notórius képzelgő, és 2-est adott énekből. Ilyen kézben voltam én gyerekkoromban. Két általános iskolai pedagógusnak azonban nagyon hálás vagyok. Az ebesi iskola igazgatójának, Prepuk Jánosnak, és feleségének, Prepuk tanárnőnek, Erzsike néninek, aki osztályfőnököm volt és magyart tanított – hála Istennek, még ma is élnek. Prepuk tanár úr énekkart is vezetett. Ők megéreztek a különleges énekhangot, a vershez való belső viszonyomat. Felismerték, hogy van bennem valami belső készítés, és támogattak, hogy mindez kibontakozzon. A tanárnő azonnal meghallotta, hogy ez a parasztyerek tízévesen a föladott versből nemcsak azt a két versszakot mondja el kívülről, ami kötelező, hanem végig megtanulta, és különlegesebben szavalja, mint a többiek. Az igazgató úr pedig az énekhangomra lett figyelmes. Amikor tanyasi gyerekként kollégista lettem, az volt a szokásjog, hogy tanyasi diák nem lehet énekkari tag, mert a próbák és fellépések mindig hétvégén voltak, és a parasztyereknek olyankor otthon kell lennie. De miután a tanár úr meghallott, az osztályfőnököm és az igazgató úr elmentek apámékhoz könyörögni, hogy a szüleim adjanak be az énekkarba. Soha nem felejtettem el nekik ezt a gesztust.

Kaszás Attila személyisége, barátsága hogyan formálta az ön személyiségét és gondolkodását?

■ Rengeteget beszélgettünk, emlékszem, néha főzött, néha szivaroztunk, boroztunk, és terveztük, hogy milyen jó lenne ezt vagy azt csinálni. A szülőfaluja számára tett fölajánlása is új gondolatokat indított el a fejemben. Felvettem neki, hogy mi lenne, ha a pajtából is kulturális teret hoznánk létre. Attila 2007-ben váratlanul meghalt, és a katarzis segített ahhoz, hogy feltegyem magamnak a kérdést: Attila elmenetele feljogosít-e arra, hogy továbbvigyem a gondolatot és egyedül valósítsam meg a tervet még akkor is, ha erre nem érzem magam alkalmasnak. 2007 nyarán az egész éves filmes bevételünket az építésre kellett fordítani. Fölépült a pajta, elkezdtek szervezni az eseménye-

ket, azt gondoltuk, hogy a bevételből majd támogatni tudjuk a rendezvényeket. A bevétel azonban még a benzinköltséget se fedezte. Olyan programokat kívántam szervezni, amelyekben Attilával megállapodtunk. Egyrészt határokon átívelő kulturális kapcsolatot szerettem volna kialakítani, másrészt a falu kulturális életébe kívántam bekapcsolódni. A Pajtaszínházban saját pénzből szerveztem zenei, színházi rendezvényeket, esteket, de hamar rá kellett jönnöm, hogy a falusiak nem élnek efféle kultúrával. Hiába akarom, hogy legyen igényes kultúra és szórakozás, ha egyszerűen nem érdekli őket. A pajta építése, a faanyag, a gerendázat, az igen, azt gyakran megvizsgálták, megkopogtatták, tanulmányozták, de az előadásokra és a galériában kiállított képekre nem volt nagy kereslet. Amikor vágyképekben gondolkodva beleálltam ebbe az ügybe, ehhez nem kérhettem senkitől segítséget. Öt évig senkihez sem fordultam támogatásért.

Végül 2009-ben felismertük a Pajtaszínház valódi hivatását, kultúraelfogadó küldetését, és azóta minden e gondolat jegyében szerveződik. A Kaszás Attila Pajtaszínház és Galéria közös célja az értékteremtés segítése. Kezdett stabilizálódni a helyzet, és észrevettük, hogy jó úton járunk, mert a gondolat immár túlnőtt önmagán. Az istálló feletti padlásteretet a barátaimmal kialakítottuk szálaláshellyé, és felállítottunk egy jurtát is. Nyaranta Csernyus Lőrinc építész vezetésével egyetemisták, fiatal építészek táboroznak nálunk. Segítenek a pajta és a kert bővítésében, hidat, kemencekápolnát terveztek, építettek. Ezek már komolyabb összegbe kerültek, de az NKA-n keresztül sikerült támogatást szerezni. Gál Tamás és Laboda Róbert színész-kollégáim és barátaim évről évre a gyerekszínházi táborot töltik meg tartalommal. Tenk László képzőművész, a KAPSZ Galériához kötődő művész munkája vezetett a nyári alkotótáborokig. A házigazdák mi vagyunk a feleséggel, de ha segítség kell Viszákön, az mindig akad. Egyikük kiskertet alakított ki, egy másik barátom tavat csinált. Egy vasúti mérnök barátom pedig árnyékoló tetőt készített, hogy ne süsse a gyerekeket a nap. Számomra természetes, hogy pénzt kell keresni annak érdekében, hogy a programok megvalósulhassanak, de a lényeg mégsem ez, hanem a közösség jó szándéka és jóakarata. Az otthoneremtés belső kényszerével igyekszem hasznossá tenni magam, és ma már belső ritmusa van az életemnek, amelyben a munka az öröm forrása. A feladatok, a szervezés nagy részét év közben elvégzem, mire leérkezünk, és lejön hozzánk több száz ember, a feleségemnek és nekem az a pillanat már igazi ünnep. Ezért csináljuk!

1. kép. Csurka László (Sipkás), Szarvas József (Táncos Csuda Mózes) a *Tizenhárom almafa* című előadásban (Rendező: Vidnyánszky Attila)

Hogyan bontakozott ki a Tündérbert személyes üzenete, és hogyan fogott hozzá a viszáki őshonos gyümölcsfák megmentéséhez?

■ A szemem előtt zajlott a folyamat, hogy fogy a falu, az ott élő emberek jó része idős, a gyerekeik elmentek, nő az eladhatatlan házak aránya, és nő az elszáradásra, kivágásra ítélt névtelen gyümölcsfák száma. Kovács Gyula gondolata, amely szerint „mentsük meg őket közösségerősítő szándékkal”, végre egyértelművé vált számomra, és megértettem, hogy nem nekem kell megszabnom az irányt, és megmondanom, hogy mi tegyenek a viszákiak. 2009-et írtunk, amikor a polgármester, a tanító úr és doktor úr bevonásával, a faluközösséggel közösen létrehoztuk a Tündérbertet. Kovács Gyula az első perctől segítette és támogatta a kezdeményezést, megadta hozzá az engedélyt, a településtől pedig kaptunk egy szabad területet. A tanító úr azt javasolta, hogy legyen minden elmentett gyümölcsfának viszáki, illetve Viszákról elszármazott

gondnoka. Gyula megígérte, hogy annyi gyümölcsfával segíti a tervünket, amennyi mellé gondnokot tudunk állítani. Én pedig felvetettem, hogy minden esztendőben annyi gyümölcsfát mentsünk a kertünkbe, ahány gyermek abban az évben született. 52 gyümölcsfát ültettünk a Tündé kertbe. Ha mindezt csak én csinálnám, nem lenne értelme.

Hogyan fonódik egyé a Kaszás Attila Pajtaszínház és az őshonos gyümölcsfákat mentő Tündé kert üzenete? Nevezhető-e mindez a magyar identitás tiszta formájának, tiszta forrásának?

■ Igen, Viszákon a kétágú tiszta forrás egyé forr össze. Az 1800-as években még minden gyümölcsfa köztulajdonnak számított. A gyümölcs a gazdáé volt, aki a fát beoltotta, elültette, nevelte és gondozta, de a fa köztulajdon volt, kultúrahordozó közkinccs. A gyümölcsnek megszámlálhatatlan szinonimája létezik, hozzá több ezer vers, zene és dal tartozik. Az ember tehát a gyümölcsfa köré kultuszt, kultúrát teremtett. Kötődik hozzá, ahogy az ünnepeihez. Ily módon a gyümölcsfa a 19. században kultúrahordozó lény volt a közgondolatnak. Ha belegondolunk, hogy napjainkban mit jelent egy gyümölcsfa, akkor azt kell mondanom, hogy potenciálisan egy fa ma szelektív hulladék. Nem jelent többet. Mert mi történik egy fával? A levelei, gallyai lehullanak. Mindezt szelektív-hulladék-gyűjtő műanyag zsákba gyűjtjük, valaki elviszi valahová, tömörítik, begyűjtanak vele, abból persze elektromos áram keletkezik, amit megvásárolunk. A fáról beszélünk, amelyhez már nincs semmilyen kötődésünk. Lemondtunk a fákról, ahogy a művészet is lemondott a paraszti társadalom ábrázolásáról. A parasztember is kulturaközvetítő lehetett volna, ha a családját nem kergetik el. Ezeket a családokat panelba költöztették, és attól kezdve ez a letűnt osztály mintha már nem is lenne. A parasztsággal együtt eltűntek a gyümölcsfák, a fához kötődő költészet, kultúra, a kultúra és hagyomány fogalma. Pedig a hagyomány nem múzeumba való, azt nap mint nap frissíteni kell. Napjainkban a kultúra helyett a multikultúra terjed. A multikultúra nálam olyan, mint a szocialista erkölcs: virtuális valóság. A multikultúra kifejezésnek számomra nincs értelme, mert valami vagy multi, vagy kultúra; vagy szocialista, vagy erkölcs. A kultúra nagyon is röghöz és múlthoz kötött, jövőt sejtető. Ha az őshonos gyümölcsfát elültetjük, az biztos, hogy száz év múlva is ott lesz, s közben felnőhet egy család. Anya, apa, gyerekek, unokák. Az unokámnak eszébe juttatom majd, hogy milyen finom lekvár, aszalvány, ecet vagy pálinka készül. És fontosnak tartom

rábízni, hogy ha a fa már megöregedett, gondoskodjon róla és elmentse, mert kötődik hozzá sok emlék és sok íz. A művészetek ezt segítik és támogatják.

Látja már, hogy a munkája gyümölcsöt terem?

■ Az elmúlt évtizedekben több tízezer vadalyba oltott rezisztens gyümölcsfát sikerült Kárpát-medence-szerte visszamenteni. E több száz Tündérkert, tájat gazdagító, közösségerősítő szándékkal jött létre. 2023-ban a vizsáki Kaszás Attila Pajta Színház és Galéria 16 év után, határon átívelő, kultúra-visszatanuló szándékkal Kárpát-medencei útnak indította a Kaszás Attila Színházat. Célunk, a valaha végtelennek tűnő fajtagazdagságú, még megmaradt, de pusztításra ítélt őshonos gyümölcsfák megmentése. A Kaszás Attila Színház – több más színházzal közösen, részben lemondva saját művészszakmai céljokról – kezdeményező szerepet kíván betölteni a népi kultúra visszatanulásának folyamatában. A Marosvásárhelyi Spektrum Színházzal közös előadásban mutattuk be Móricz Zsigmond: Boszorkány című drámáját, és a mezőségi Buza községben együtt hoztunk létre Tündérkertet. Sikerült a településen olyan új és fenntartható ünnepet kezdeményezni, amely meglepetés-reményt vitt a kihalásra ítélt közösségbe. Ugyancsak 2023-ban, a már említett Móricz-előadásunkkal részt vettünk a Beregszászi Illyés Gyula Nemzeti Színház jubileumi rendezvényén, valamint a három színház közös elhatározásban Tiszacsomán elültettük az újjászületés reményfáját, azaz Petőfi körtefáját. Ezzel a gyarapítói szándékkal újabb Tündérkertet alapítottunk. 2024-ben folytatjuk munkánkat. Újabb színházak részvételével újabb előadásokat, újabb Tündérkerteket létrehozva. Újabb közösségekkel ismertetve meg egy olyan új ösztönművészeti kezdeményezést, amelynek vállalt szándéka és célja lokálpatrióta közösségek visszaerősödésének szolgálata.

A Tündérkertről József Attila Kertész leszek című verse jutott az eszembe, amely mindennek szimbóluma. A családja elfogadta az ön misszióját?

■ A ház megvásárlását és a pajta megépítését az első feleségem is támogatta. Az ő támogatása nagyon sokat segített abban, hogy elhiggyem, a gondolat, ami megérintett, kulturális értelemben jó, fontos és értékteremtő. A második feleségem megörökölte ezt a helyzetet. Boldogan mondhatom, hogy ma már ő is a segítők, vendégeink háziasszonya, csakúgy, mint a lassan nyolc éves kis-

lányom, Katinka, aki belakta és megszerette Viszákot. A tervek kezdetén a „fantazmagóriámat” rákényszerítettem a falura, a feleségemre, de megpróbáltam úgy továbbadni az elképzeléseimet, hogy megszeressék. Ma már mindent, ami e gondolat köré beengedhető, beengedek, hiszen az újabb plusz-örömforrások is ezt erősítik. És nemcsak bennem, hanem a falusiak lelkében is. Földes László (Hobó), Jordán Tamás és Fábry Sándor annak idején ingyen jöttek fel lépni, és ezzel a gesztusukkal hozzásegítettek ahhoz, hogy tovább tudjak lépni.

Ketté lehet választani Szarvas József színházi, illetve filmes énjét a tündérkertitől?

■ Ezekkel az önmagam személyiségét kibontó falusi munkáimmal csak egyre jobb színész leszek. Már csak azért is, mert a szerepeim mögé egy erős, mély, identitást erősítő szakmai lehetőséghez jutok. Hiszen minél tartalmasabb az életem, annál gazdagabbak, tartalmasabbak a mondataim. A színház kultúra-közvetítő műhely, de a gyümölcsfa is az. Esténként bejövök a színházba, mert ez a szakmám, színész vagyok. A hétköznapi Szarvas József vagyok. Nem mehetek mindenhol színészként. A néző, aki a színházban lát, nem a színészt, hanem a figurát figyeli. A szerepem hitelességét kell megteremtenem. Ily módon a színház részét képezi az életem teljességének. A *Pustol a hó* című önálló estemben összegződik a színház, a pajta és a Tündérkert. Benne van a teljes eddigi életem.